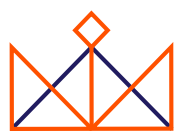

- DIT IS EEN COMMERCIËLE BIJLAGE VAN KONINKLIJK NEDERLAND BIJ DEZE KRANT -

Koninklijk Nederland: Huis Oranje-Nassau

Ontdek het verhaal van de
Nederlandse monarchie.

Ontdek Koninklijk Nederland

Het Huis Oranje-Nassau heeft een lange historie. De leden van deze familie hebben ieder op eigen wijze Nederland gecreëerd en gevormd. De rijke historie heeft op verschillende plekken in Nederland haar sporen achtergelaten: paleizen, praalgraven, musea en monumenten vertellen de verhalen van Koninklijk Nederland. Natuurlijk in hofstad Den Haag en wellicht denkt u ook direct aan Apeldoorn met het fraaie Paleis Het Loo. Maar wist u dat de eerste sporen in Breda liggen? Dat Delft de

stad is van Willem van Oranje? Of dat de toenmalige Friese stadhouder Johan Willem Friso de eerste Friese Nassau met de titel Prins van Oranje?

Vijf steden vertellen samen één verhaal: *Koninklijk Nederland – Het Huis Oranje-Nassau*. Hiermee komen bekende en minder bekende koninklijke plekken in Apeldoorn, Breda, Delft, Den Haag en Leeuwarden tot leven, evenals de belangrijkste historische figuren die hiermee te maken hebben.

Nederland zit vol prachtige verhalen over de rijke geschiedenis en cultuur. Een van deze verhalen gaat over het ontstaan van het Huis Oranje-Nassau en de ontwikkeling van de monarchie. Dit verhaal begint al meer dan zes eeuwen geleden. Op verschillende plekken in Nederland heeft deze geschiedenis haar sporen achter gelaten en vandaag de dag kunt u dit nog steeds ervaren. Sinds vorig jaar hebben vijf steden onder aanvoering van NBTC Holland Marketing de handen ineens geslagen om dit verhaal te vertellen. Wij nemen u mee in de interessante historie van het huis Oranje-Nassau.

Het bekendst is natuurlijk hofstad Den Haag, al eeuwenlang de residentie van de koninklijke familie. Als u de stad bezoekt ervaart u de koninklijke allure en vele bezienswaardigheden. Delft is de plek waar Willem van Oranje, onze Vader des Vaderlands, als strijder voor de vrijheid van ons land, een veilig onderkomen dacht te vinden. Hij leidde de opstand tegen de Spanjaarden en legde de basis voor het Nederland zoals wij het kennen. Bovendien vinden veel leden van het Koninklijk Huis hier hun laatste rustplaats. Ook Apeldoorn kent iedereen. Het prachtige Paleis Het Loo – met de schitterende tuinen – was lange

tijd de tweede koninklijke residentie van Nederland. Maar minder bekend is het feit dat de basis voor het Huis Oranje-Nassau in 1403 in Breda is gelegd. En wist u dat de Friese neven van de Haagse Oranjes lange tijd in Leeuwarden aan de macht waren?

Vijf steden, één verhaal
Wilt u meer weten over *Koninklijk Nederland: het Huis Oranje-Nassau*? Meer informatie vindt u op de website: www.holland.com/koninklijknederland

NBTC Holland Marketing is verantwoordelijk voor de ontwikkeling, positionering en de marketing van de bestemming Nederland.

Oranjequiz

Hoeveel weet u van het Huis Oranje-Nassau? Test uw kennis aan de hand van deze quiz, samengesteld door historica en koningshuisdeskundige Reinildis van Ditzhuyzen. Een aantal antwoorden vindt u in deze bijlage.

Drs. Reinildis van Ditzhuyzen is historica en schrijfster van talloze boeken, o.a. over Oranje geschiedenis en etiquette ("Hoe hoort het eigenlijk? De Dikke Ditz", 42e druk 2018). Als zodanig is ze vaak te zien en te horen op de Nederlandse en Duitse radio en tv. Voorts publiceert zij in talloze media en houdt zij (wetenschappelijke) voordrachten in binnen- en buitenland (Frans, Duits, Engels, Spaans).

Afbeelding: Harry Cock

1. **Hoeveel Oranjelozen tijden zijn er geweest?**

- A. Twee
- B. Drie
- C. Vier
- D. Vijf

2. **Hoeveel huwelijken sloten de (Oranje-)Nassaus met Duitsers?**

- A. 12
- B. 22
- C. 32
- D. 42

3. **Hoeveel leden van het Huis Oranje-Nassau hebben hun laatste rustplaats gevonden in de Koninklijke Grafkelders in Delft?**

- A. 40
- B. 42
- C. 44
- D. 46

4. **Door welke vrouw wordt Oranje een populair 'merk'?**

- A. Koningin Beatrix
- B. Koningin Emma
- C. Antwerpiana
- D. Amalia van Solms

5. **Welke Oranjeprins heeft de bijnaam Pip?**

- A. René van Châlon
- B. Prins Willem, 1840-1879, zoon en troonopvolger van koning Willem III
- C. Stadhouder Willem IV
- D. Koning Willem-Alexander

6. **Welke Oranjeprins speelt/speelde graag tennis bij het kasteel van Breda?**

- A. Koning Willem-Alexander
- B. Prins Willem I de Zwijger
- C. Prins Constantijn
- D. Koning Willem II

7. **Welke Oranjevrouw wordt als eerste benoemd tot gouvernante?**

- A. Eleonora van Bourbon, vrouw van Filips Willem van Oranje
- B. Brabantina van Oranje, dochter van Prins Willem I de Zwijger
- C. Albertina Agnes van Oranje, dochter van Frederik Hendrik
- D. Koningin Emma, tweede echtgenote van koning Willem III

8. **Welke Oranjeprins dwingt zijn broer min of meer tot een huwelijk?**

- A. Prins Willem II
- B. Prins Frederik
- C. Prins Maurits (zoon van Willem de Zwijger)
- D. Prins Alexander (zoon van koning Willem II)

9. **Welke Oranjeprinses verleent haar koninklijke broer onderdak op het Kasteel van Breda?**

- A. Maria Stuart I
- B. Maria Stuart II
- C. Koningin Wilhelmina (vrouw van koning Willem)I
- D. Koningin Sophie

10. **De secretaris van welke Oranjeprinses vond dat het stil was op Paleis Het Loo?**

- A. Prinses Wilhelmina
- B. Prinses Juliana
- C. Prinses Beatrix
- D. Prinses Margriet

WIN!

Bent u een echte Oranjekenner? Mail dan vóór 20 september de antwoorden naar: koninklijk@holland.com om kans te maken op een Koninklijk pakket met twee vrijkaartjes voor Galerij Prins Willem V in Den Haag én Royal Delft, Museum Prinsenhof Delft en de Oude en Nieuwe Kerk in Delft. Zo kunt u deze steden op vorstelijke wijze verkennen.

Uitgebreide informatie over de Koninklijk Nederland: het Huis Oranje-Nassau vindt u op www.holland.com/koninklijknederland

Steden met een Koninklijk karakter

Waarom is Den Haag eigenlijk hofstad geworden? En waarom waren vele Nassau-neven stadhouders in Leeuwarden? Lees hier waarom juist de vijf plaatsen uit deze verhaallijn zich ontpopten tot koninklijke steden en welke personen hier een belangrijke rol hebben gespeeld.

Breda: bakermat van het Huis Oranje-Nassau

Grote erfenissen kunnen grote gevolgen hebben! Na zijn huwelijk in 1403 met de steenrijke en toen elfjarige Johanna van Polanen verhuist Engelbert I graaf van Nassau, Diez en Vianden naar haar kasteel in Breda. Johanna bezit allerlei heerlijkheden, landgoederen en huizen, waardoor Engelbert vanaf die tijd tot de voornaamste Brabantse edelen behoort. Ze krijgen er hoge functies en de Nassaus leven op de hierbij passende wijze.

Dit heeft een zeer positieve weerslag op Breda, want met hun grote hofhouding en interesse voor cultuur, kunst, design en mode zorgen de Nassaus in de vijftiende en zestiende eeuw voor een bloeiende economie. Met name graaf Hendrik III van Nassau houdt van veel pracht en praal en verfraait onder andere het kasteel tot een waar renaissancepaleis. Maar hij zorgt ook voor de Bredase wezen en schenkt honderd arme inwoners nieuwe kleren. Hij wordt begraven in het Nassau-grafmonument dat hij in de kerk van Breda voor de Nassaus heeft laten oprichten en dat nog altijd te bezoeken is.

Hendriks zoon René van Chalon krijgt eveneens een grote erfenis: via zijn moeder erft hij het soevereine vorstendom Orange in Frankrijk en wordt de eerste Nassau die zich Prins van Oranje mag noemen. Zo ontstaat ook Oranje-Nassau. Helaas sneuvelt René al op jonge leeftijd en wordt zijn volle

neef, Willem I van Nassau, geboren 1533 in Dillenburg, ook onverwachts Prins van Oranje. Willem van Oranje leeft aanvankelijk op grote voet. In Breda, maar ook in Brussel, organiseerde hij grootse jachtfesten, uitbundige diners en vrolijke drinkpartijen. Willem's dochters Maria en Anna worden in Breda geboren en zijn geliefde eerste vrouw Anna van Buren, 'Tanneke', sterft er in 1558. Als er geen oorlog was gevoerd met de Spaanse koning, dan was Breda wellicht tegenwoordig de hofstad van Nederland. Maar het verhaal nam een andere wending.

Wist u dat:

- het Nassau- of Baroniemonument in het park Valkenberg herinnert aan de inhuldiging van Engelbert van Nassau en Johanna van Polanen als Heer en Vrouwe van Breda?
- tot aan Willem van Oranje de Nassaus zijn bijgezet in de Grote Kerk? Ook Willem van Oranje wilde daar zijn laatste rustplaats, maar dat kon niet vanwege de Spaanse bezetting.
- er bij het aantreden van Koningin Beatrix een verandering kwam in de viering van Koninginnedag? Bij de eerste Koninginnedag nieuwe stijl bezocht Beatrix Breda.
- veel over de Bredase Nassau-geschiedenis terug is te vinden in de collectie van Stedelijk Museum Breda?

Het Begijnhof Breda

Het Begijnhof Breda heeft, als een van de oudste instellingen van ons land, de langsturende band met de familie Van Nassau, vanwege uitbreidingsplannen voor zijn kasteel, het hof in 1535 liet verplaatsen naar de huidige locatie

zegde hij toe dat het voor altijd onder bescherming van de Nassaus zou blijven. Het Begijnhof bleef hierdoor tijdens en ook na de Tachtigjarige Oorlog ongeschonden. U ervaart er ook nu nog de serene rust van het hof.

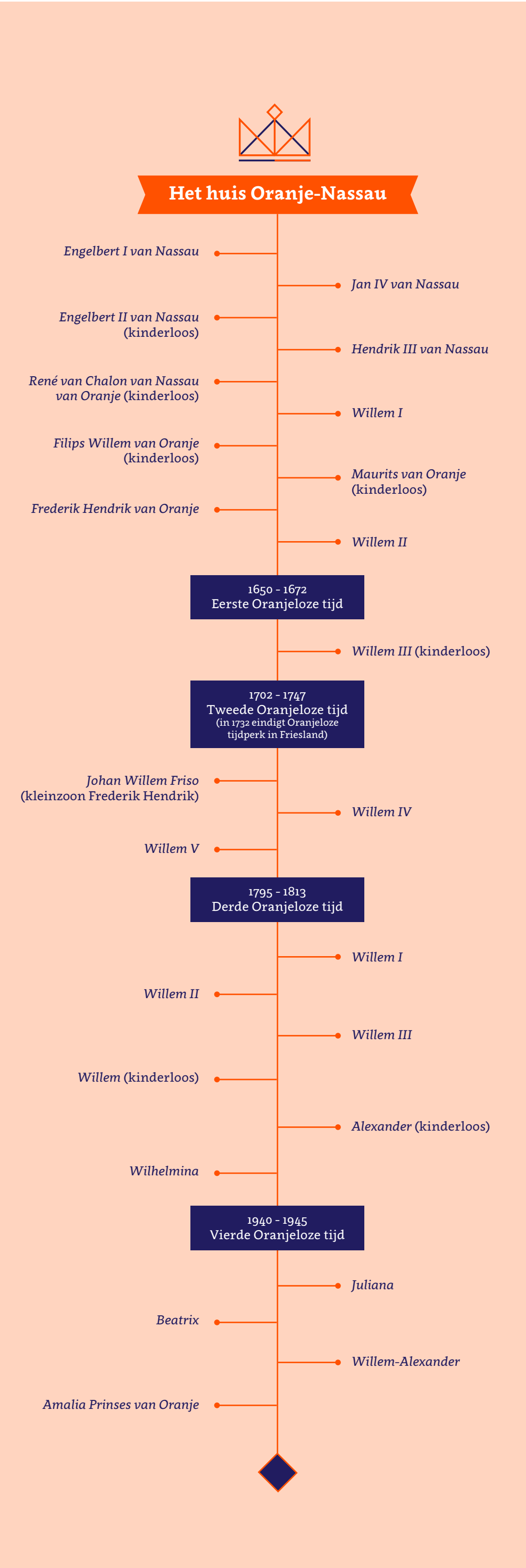
Delft: de stad van Willem van Oranje

Als de strijd tegen de Spaanse koning hoog oploopt, moet Willem van Oranje, onze Vader des Vaderlands, vluchten uit het onveilige Breda. In 1572 trekt hij in Delft het Prinsenhof, een voormalig katholiek klooster waar het gedurende de Opstand relatief rustig en veilig is. Tegenwoordig is Museum Prinsenhof Delft hier gevestigd. Zijn leven in Delft vormt een groot contrast met dat in Breda, want hier leeft hij in een koud en tochtig klooster zonder luxe en hofhouding.

Vanuit Delft leidt Willem van Oranje de Opstand tegen de Spanjaarden. Na zijn dood gaan zijn twee zoons Maurits en Frederik Hendrik door met de strijd. Met succes! Nadat de Spanjaarden zijn verslagen, ontstaat vooral dankzij deze Oranjes de onafhankelijke, vrije Republiek der Verenigde Nederlanden.

Maar Willem van Oranje is niet veilig: in 1580 wordt hij door Filips II vogelvrij

verklaard, waarop Balthasar Gerards besluit hem te vermoorden. Dit lukt hem op 10 juli 1584; op de trap van het Prinsenhof zakt Willem van Oranje in elkaar. De moord vond plaats op het onderste gedeelte van de trap en de kogelgaten zijn nog steeds zichtbaar. Bij zijn overlijden is Breda nog steeds bezet, waardoor hij de eerste Oranje-Nassau wordt die in de Nieuwe Kerk in Delft wordt bijgezet. Door zijn betekenis voor Nederland krijgt hij een groot praalgraf in deze kerk. De traditie bouwt voort en inmiddels zijn in de Koninklijke Grafkelders 46 leden bijgezet. De toren van de Nieuwe Kerk is met 108,75 meter de op één na hoogste kerk van Nederland. De toren van het stadhuis van Delft, 'Het Steen', werd gebruikt als gevangenis. Hier heeft Balthasar Gerards voorafgaand aan zijn executie gevangen gezeten. Op 14 juli 1584 werd hij aan de voorzijde van het stadhuis vermoord, nadat hij de dagen ervoor op gruwelijke wijze was gemarteld.

Apeldoorn: lange tijd de tweede koninklijke residentie

Midden op de bosrijke Veluwe ligt Apeldoorn. Aanvankelijk een kleine plaats, maar in de zeventiende eeuw kiest stadhouder Willem III het gebied als zijn jachtterrein, vanwege de rust en ruimte. Vanaf 1686 laat hij Paleis Het Loo bouwen. Het wordt verder verfraaid en uitgebreid nadat hij en zijn echtgenote Mary Stuart in Londen zijn gekroond tot koning en koningin van Engeland. De paleistuinen konden in schoonheid en verfijning wedijveren met de tuinen van Versailles en die koninklijke allure hebben de tuinen tot op de dag van vandaag.

Na de nederlaag van keizer Napoleon wordt Paleis Het Loo bij grondwet aangewezen als officiële zomerresidentie van de koningen der Nederlanden. Koning Willem III en later zijn dochter, koningin Wilhelmina, wonen er vrijwel permanent en regeren het land vanuit Het Loo. De ruimte en de rust bevallen hier erg goed, maar de secretaris van Wilhelmina ervaart dat anders. Na Wilhelmina's overlijden blijft het paleis enige tijd onbewoond en haar trouwe secretaris schrijft weemoedig dat het stil is op Het Loo. Paleis Het Loo wordt ingericht als museum waar de relatie met het Huis Oranje-Nassau uitgebreid wordt belicht. Op dit moment wordt het paleis vernieuwd. Vanaf medio 2021 is het Paleis weer geopend voor publiek. De tuinen en het stallencomplex van Paleis Het Loo zijn van april t/m eind september open.

Apeldoorn is mede door de aanwezigheid van leden van de koninklijke familie uitgegroeid tot de grote en welvarende stad die het nu is. De aantrekkingskracht van de vorstelijke familie, hofhouding, koninklijke gasten uit binnen- en

buitenland en ook het komen en gaan van ministers en diplomaten, hebben veel betekend voor de stad. De statige Loolaan verbindt het paleis met de stad en wat bijzonder is: als je de plattegrond bekijkt, lijken twee grote pijlen naar het paleis te wijzen. In Apeldoorn sieren ook veel monumenten ter ere van leden van de koninklijke familie straten en pleinen.

“Apeldoorn is een gemoedelijke stad met veel faciliteiten en een goed winkelaanbod. Alles ligt op korte afstand van elkaar en de stad is omsloten door hele mooie natuur. De koninklijke roots zijn overal zichtbaar. Behalve het prachtige Paleis Het Loo met de mooie tuinen ligt midden in de stad het negentiende-eeuwse Oranjepark met de muziektempel bijvoorbeeld. Daar vindt iedere zondagmiddag in de zomer een concert plaats. Of de imposante Loolaan die Paleis Het Loo met de stad verbindt, met als landmark de Grote Kerk. Daar is veel van de historie van de Oranjes geschreven. De minst bekende parel is het Paleispark, onderdeel van Kroondomein Het Loo. Het is alsof je door een sprookjeslandschap loopt met fraaie doorkijkjes, een oase van rust met rijke historie.”

Michel van Maarseveen is directeur van Paleis Het Loo én inwoner van Apeldoorn.

Weetjes over Koninklijk Apeldoorn

- Apeldoorn werd vroeger dorp bij Het Loo genoemd. Dat geeft al aan hoe belangrijk Paleis Het Loo was voor het ontstaan van Apeldoorn.
- Willem III gebruikte ‘Huys Het Loo’ als ontmoetingsplaats met buitenlandse diplomaten en vorsten en moest vorstelijke allure krijgen met fonteinen die nergens in Europa zo hoog waren.
- Na de dood van Willem III is Het Loo door acht generaties Oranje-stadhouders en -koningsparen in gebruik geweest als buitenverblijf.
- Op 16 april 1891 legde de toen 10-jarige prinses Wilhelmina de eerste steen voor de Grote Kerk in Apeldoorn. Zij woonde met haar moeder Koningin Emma de eerste kerkdienst bij en kwam haar hele leven regelmatig in de Grote Kerk. In de kerk bevindt zich de Koninginnebank, die ook wel Wilhelminabank of Hofbank wordt genoemd.
- Een speciale ingang van de kerk (onder de toren) verschaft toegang tot deze ereplaats. Tot 1985 waren deze ingang en de bank voorbehouden aan leden van de Koninklijke familie.
- De Naald was een cadeau van de inwoners van Apeldoorn aan het bruidspaar koningin Wilhelmina en prins Hendrik. Voor de bekostiging van het monument werd onder de Apeldoornse bevolking een collecte gehouden, die 3.518 gulden en 37 en een halve cent opleverde.
- Het Apeldoorns Kanaal dateert van 1829 en is te danken aan Koning Willem I, ook bekend als de kanalenkoning.
- Kroondomein Het Loo is een koninklijk landgoed van 10.500 hectare.
- In het Paleispark zijn diverse plekken waar de koninklijke familie graag komt. Zo zijn er hutjes en bankjes waar Wilhelmina graag kwam en zijn er bijzondere kunstwerken geplaatst in opdracht van de familie. Wist u dat veel huisdieren van de koninklijke familie in het bos begraven liggen?

Den Haag

Den Haag: vier eeuwen verbonden
Den Haag is altijd al een stad geweest van regeren, democratie en monarchie. Het oudste en meest aansprekende gebouwencomplex is het Binnenhof, dat vanaf ongeveer 1230 werd gebouwd als kasteelcomplex voor de Graven van Holland. Graaf Floris V (1210-1234) liet in deze beboste streek een jachthuis, Die Haghe ('het omheinde'), bouwen. Zo ontstond de 's Gravenhage, de haag van de graven.

Elke provincie had zijn eigen 'parlement': de Staten, die geregeld bij elkaar kwamen als de Staten-Generaal, telkens op een andere locatie. Het heen en weer gereis werd echter omslachtig en daarom werd eind zestiende eeuw een vaste neutrale vergaderplek uitgekozen: het dorp Den Haag. De tweede zoon van Willem van Oranje, graaf en later prins Maurits, wordt door de Staten van Holland verzocht in Den Haag te gaan wonen en hij neemt zijn intrek in de Mauritsstoren aan het Binnenhof. Zijn oudere broer Filips Willem was voor hem Prins van Oranje geworden maar hij woont niet in de Nederlanden (en sterft later kinderloos).

Ontdek Den Haag en Delft: 48 uur koninklijk genieten
Hofstad Den Haag heeft door haar eeuwenoude koninklijke historie veel moois te bieden en is perfect te combineren met een bezoek aan het nabijgelegen Delft. Wilt u 48 uur genieten als een vorst? Met het Koninklijke arrangement Den Haag & Delft geniet u twee dagen lang van een royale ervaring, inclusief toegang tot maar liefst vijf koninklijke bezienswaardigheden.

Dag 1
Wanneer u een korte wandeling heeft gemaakt vanaf Den Haag Centraal Station of de auto heeft neergezet in

Vanaf dat moment wonen de leden van het Huis Oranje-Nassau meer dan vier eeuwen lang bijna onafgebroken in Den Haag en in die periode hebben zij hun stempel gedrukt op de stad en de omgeving. Zo was Amalia van Solms heel ambitieus, hechtte veel waarde aan pracht en praal en wilde status laten zien. Ze heeft de Oranjezaal in Den Haag laten bouwen, het tegenwoordige Paleis Huis ten Bosch. Haar vier dochters bouwden ook 'Oranjepaleizen' – Oranjewoud, Oranienstein, Oranienbaum en Oranienhof – zodat de naam Oranje nóg bekender wordt.

De huidige Koning Willem-Alexander woont en werkt in Den Haag, waardoor de stad volwaardig hofstad is. Naast Prinsjesdag zijn er regelmatig tradities te bewonderen die al meer dan honderd jaar oud zijn, zoals de Ceremonie van het aanbieden van de Geloofsbriefven aan de Koning in Paleis Noordeinde. Deze ceremonie vindt regelmatig op woensdagen plaats en daar mogen bezoekers gewoon bij aanwezig zijn.

Willem V. Bezoek aansluitend deze portrettengalerij en museum Escher in het Paleis, het voormalige paleis van Regentes Emma. Aan het eind van de dag geniet u van een Royal High Wine (4 gangen) in het hotel en overnacht als een vorst.

Dag 2
Na een heerlijk ontbijt vertrekt u naar Delft. Hier kunt u Museum Prinsenhof Delft bezoeken, waar Willem van Oranje woonde en werd vermoord, evenals de Oude en de Nieuwe Kerk waar veel leden van het Huis Oranje-Nassau hun laatste rustplaats hebben gevonden.

's Middags wandelt u door het sfeervolle centrum en bezoekt tot slot Royal Delft, waar u de wereld van het koninklijk Delfts Blauw ontdekt. Wist u dat dit de enige overgebleven producent is van Delfts Blauw sinds de zeventiende eeuw? De productie vindt nog steeds op dezelfde wijze plaats als in die begintijd. Sluit eventueel af met een drankje op de Markt, een van de grootste historische marktpleinen van Europa.

parkeergarage Museumkwartier, checkt u in bij Hotel des Indes, gelegen aan het prachtige Lange Voorhout. Start vanaf hier met de Koninklijke Route, die u langs alle bezienswaardigheden leidt en die u kunt lopen aan de hand van de gouden tegels in de stoep of online met uw telefoon. Zo komt u onder andere langs Paleis Noordeinde, waar de huidige koning werkt en de bijbehorende Paleistuin.

Lunchen kan vervolgens aan de voet van het standbeeld van Willem van Oranje op het gezellige Plein of op de Plaats, gelegen naast Galerij Prins

Leeuwarden

Leeuwarden: De Friese Nassaus
In sommige provincies zijn niet de Oranjes, maar hun Nassau-familieleden stadhouder. Zij woonden in het Stadhouderlijk Hof, in het hart van de stad. Zo worden in Friesland eerst Willem's volle neven - de broers Lodewijk Lodewijk (UUs Heit) en Ernst Casimir van Nassau-Dillenburg - stadhouder, gevolgd door hun familieleden Hendrik Casimir I, Willem Frederik, Hendrik Casimir II en Johan Willem Friso. De laatste noemt zich meteen na de dood van de kinderloze stadhouder-koning Willem III in 1702 Prins van Oranje.

Maar er zijn kapers op de kust, want de bezittingen en ook de titel Prins van Oranje zijn zeer begeerd, in heel Europa. Dertig jaar lang, tot 1732 is er een strijd om de titel en de Oranje-erfenis. Uiteindelijk komen er twee Prinsen van Oranje: Willem IV en de koning van Pruisen. Johan Willem Friso is dan al overleden, waardoor zijn zoon Willem IV in 1747 erfstadhouder wordt, niet alleen van Friesland, maar van alle provincies. En dus verhuist de Oranjefamilie met hof en al van Leeuwarden naar Den Haag. Daarmee kwam er een eind aan

Leeuwarden als hofstad, hoewel de moeder van Willem IV, prinses Maria Louise van Hessen-Kassel (1688-1765) tot haar dood bleef wonen in haar paleis het Prinsessehof. Een stijlkamer herinnert nog aan de tijd van Maria Louise. In de verschillende provincies zijn prinsenhoven (of prinsessehoven) gebouwd, zodat de prins samen met zijn gevolg altijd ergens kon verblijven. In het Haagse Prinsenhof is nu onze regering gevestigd en zowel het Delftse Prinsenhof als het Prinsessehof Leeuwarden zijn prachtige musea.

De huidige Koning Willem-Alexander stamt via de mannelijke lijn rechtstreeks af van deze Nassau-tak. Via de vrouwelijke lijn stamt hij tegelijkertijd ook af van Willem van Oranje. Het Huis Oranje-Nassau is tevens verbonden met diverse andere koningshuizen in Europa. Vele huwelijken werden gesloten met prinsen en prinsessen van andere landen, waaronder maar liefst 32 uit Duitsland. Dit is ook te zien op een van de muurschilderingen van Friese Nassaus in Leeuwarden. In 2020 viert de stad een speciaal jaar ter ere van Willem Lodewijk.

Historische relatie
Kuier door een willekeurige gemeente en een Prinses Margrietstraat of een Koningin Wilhelminaplein maakt wel duidelijk dat ons land en 'Oranje' een oude combinatie vormen. Geschiedschrijving is altijd in ontwikkeling, maar de band tussen Nederland en de Oranje-Nassaus is er nu eenmaal, al kent ook die band een eigen dynamiek. Sommige gemeentes hebben een streepje vóór waar het gaat om die historische relatie met het Oranjehuis: Delft, Breda, Leeuwarden, Den Haag en Apeldoorn.

Als het gaat om de cyclus van het Oranjeleven kunnen we Breda onmogelijk omzeilen. De Oranje-Nassaus kwamen uit Breda en beschikten over een eigen grafkapel in de Onze Lieve Vrouwekerk. Hier staat nog steeds het rijke renaissance-praagraf van Engelbrecht II van Nassau. Maar met Balthasar Gerards veranderde alles. Zijn geslaagde moordaanslag op Willem van Oranje vond plaats in Delft, waar de prins logeerde. Een bijzetting in Breda zat er niet, want de stad was op dat moment in Spaanse handen. Sindsdien vinden de Oranjes hun laatste rustplaats in Delft, in de grafkelder van de Nieuwe Kerk. Het monumentale praagraf dat de Staten-Generaal voor hem in de kerk oprichtte behoort nog steeds tot een hoogtepunt in de Nederlandse beeldhouwkunst en is een toeristische trekpleister van de eerste orde. De stemmige pracht en praal van

de koninklijke uitvaarten (Juliana als laatste, vijftien jaar geleden) staat in ons collectieve geheugen gegrift.

In de Friese hoofdstad draagt ons nationale keramiekmuseum de naam van de residentie van een Nassau-vorstin. Enkele jaren geleden is op de zijmuur van het museum een gigantisch portret van de naamgever van het Prinsessehof geschilderd, Maria Louise, de in Leeuwarden geliefde Friese Nassau-prinses-regentes. Het is een uiting van terechte en gepaste stadstrots, want deze 'Marijke Meu' werd de stammoeder van tien nog immer levensvatbare Europese monarchieën. De onder het portret geschilderde stamboom bevat uiteraard ook het portret van koning Willem-Alexander, die een afstammeling is van de Friese Nassaus. In het oude Stadhouderlijk Hof kan iedereen zich een Nassau wanen, want het is nu een hotel.

Ontbijten te midden van staatsieportretten kan zelfs niet in Den Haag, het politieke hart van ons land. Het is de enige echte koninklijke residentie, want de koning woont hier met zijn gezin. De stad heeft er al eeuwen patent op koninklijk decor te zijn voor Oranjehuwelijken in de Grote Kerk, het aanbieden van de geloofsbriefven door buitenlandse ambassadeurs, de ontvangst van een buitenlandse staatshoofden bij Paleis Noordeinde, de beëdiging van een nieuwe

ministersploeg en de opening van het parlementaire jaar. Met zijn elegante bebouwing en aanleg, zijn paleizen en standbeelden, is Den Haag de gedroomde ambiance voor een ceremoniële stoet als op Prinsjesdag. Als je ergens de monarchie ziet functioneren... dan hier!

Die andere Oranje-gemeente, Apeldoorn, mocht zich lange tijd 'tweede residentie' noemen. Hier bouwde koningstadhouder Willem III zijn geliefde jachtverblijf Het Loo, dat nog weer later het officiële zomerpaleis van de Oranjevorsten werd, en weer later het enige echte Oranjemuseum. Op deze barokke buitenplaats waren de Oranjes graag. Wég van het beklemmende Haagse hofleven. 'Luilekker-Loo' noemde Wilhelmina haar zomerverblijf liefkozend. Apeldoorn staat nu wat oppervlakte betreft op de zesde plaats van grootste gemeentes van Nederland. Er is nog geen onderzoek naar gedaan, maar de eeuwenlange aanwezigheid van de Oranjes heeft aan de wieg gestaan van de bloei van dit aanvankelijk wat schrale Veluwedorpje.

De band tussen Oranje en deze vijf Nederlandse steden is lange tijd geleden gesmeed. Maar het gaat niet alleen om een historische verbintenis. De steden dragen die band nog steeds met verve uit, omdat de geschiedenis er verrassend voelbaar is.

Paul Rem
Dr. Paul Rem is kunsthistoricus, conservator en woordvoerder op Paleis Het Loo. Hij is bestuurslid van diverse musea, internationaal erkend expert 'Oude meubelen' en lid van het 'TEFAF vetting committee'. Naast auteur van diverse (wetenschappelijke) boeken en artikelen is Rem 'host' van officiële openingen, dagvoorzitter, geeft lezingen en is presentator in diverse documentaires, films en TV-programma's.

ARRANGEMENTEN

- Wilt u uitgebreid de tijd nemen om één of meer van deze koninklijke steden te ontdekken? Elke stad heeft een koninklijk arrangement voor u, voor een vorstelijk verblijf. Meer informatie vindt u op de www.holland.com/koninklijknederland
- In Leeuwarden kunt u het arrangement 'de Hofstad van de Friese Nassaus' boeken, met overnachting in het luxe Hotel Post Plaza, inclusief driegangendiner, Fries ontbijt, entreetickets voor het Keramiek Museum de Princessehof, het boekje Sporen van de Nassaus, een stadsplattegrond en een city shopper.
- Liever de groene omgeving van Apeldoorn? Het Oranje-arrangement bevat verblijf, 5-gangen diner en ontbijt in hotel de Echoput en entreekaarten voor de tuinen van Paleis Het Loo. Tevens kunt u de historische waterput de Echoput, het Aardhuis en Paleispark
- Het Loo bezoeken.
- In de gezellige stad Breda biedt het arrangement uitgebreid dineren in Restaurant Chocolat, waarna u nog een gokje kunt wagen in Holland Casino. U overnacht in Hotel Nassau Breda om de volgende dag na een heerlijk ontbijt met entreetickets de Grote Kerk, het Stedelijk Museum en het Miniaturen- en Poppenhuismuseum te bezoeken.
- In Den Haag kunt u overnachten in Hotel Des Indes, met een luxe ontbijt, vier gangen Royal High Wine of kunt u kiezen voor het Carlton Ambassador hotel. U ontvangt entreetickets voor Galerij Prins Willem V, Royal Delft, Museum Prinsenhof Delft en de Oude en Nieuwe Kerk in Delft.
- Bij het Koninklijke Arrangement Delft verblijft u in hotel Casa Julia, inclusief welkomstdrankje met een borrelplank. U ontvangt een historische wandelroute en entreetickets voor Museum Prinsenhof

Delft en voor de Oude Kerk en Nieuwe Kerk (inclusief kerktoren). 's Avonds geniet u van een driegangen diner bij Van der Dussen, inclusief bubbels, een amuse en een roggebol.

Beleef de geschiedenis langs de Duitse Oranjeroute

Duitsland was vroeger een ideale 'leverancier' van huwelijkspartners voor koningshuizen, want tot in de 19e eeuw was het een lappendeken van koninkrijkes, prins- en hertogdommen. Dat geldt ook voor het Nederlandse koningshuis. De stadjes waar de wortels van de voorouders van koning Willem-Alexander liggen, vormen samen de ruim 2.000 km lange Oranjeroute. Beleef de geschiedenis van het koningshuis in de vele kastelen langs dit traject.

Ontdek waar het allemaal begon

Aan het plaatsje Nassau met zijn robuuste burcht die hoog boven het romantische riviervallei de Lahn uittorent, dankt de koninklijke familie haar naam: Willem van Oranje-Nassau, geboren in Dillenburg, was de stamvader van het Nederlandse koningshuis. Ter herinnering aan Willem van Oranje is in Dillenburg de Willemstoren gebouwd, met een museum over de Nassaus.

Cultureel pareltje

Iets minder bekende familie komt bijvoorbeeld uit Weimar, een bezienswaardige stad die bekendheid verwierf door Goethe en Schiller. Prinses Sophie van Oranje-Nassau –

de dochter van koning Willem II en Anna Paulowna – werd in 1842 uitgehuwelijkt aan groothertog Karel Alexander van Saksen-Weimar-Eisenach. Het paar verbleef beurtelings in het stadsslot van Weimar en slot Ettersburg, hun elegante zomerresidentie vlak bij deze stad.

Recente geschiedenis

Ook Nederlandse vorsten uit de 19e en 20e eeuw zochten hun huwelijkspartners in Duitsland. Sommigen hebben er zelfs geleerd hoe zij moesten regeren: voordat Willem Frederik van Oranje werd ingehuldigd als koning Willem I heerste hij vier jaar lang vanuit het stadsslot in Fulda over zijn kleine Duitse gebiedjes.

Het huwelijk van koning Willem III met prinses Emma van Waldeck-Pyrmont behoorde de dynastie voor uitsterven. Bezoek het barokke slot van Bad Arolsen, waar prinses Emma is geboren en opgroeide. 's Zomers verbleef de familie van Waldeck-Pyrmont in het slot van het prachtige kuuroord Bad Pyrmont.

De Oranjeroute kan in delen worden gevolgd, zowel met de auto als op de fiets. Meer informatie: www.oranjeroute.nl.

Slot Bad Arolsen, © Touristik-Service Bad Arolsen

